

KRAVSPECIFIKATION

Grundläggande utbildning brandfarlig vara 2.0

Peritum AB

556679-2114

Kravspecifikation Grundläggande utbildning brandfarlig vara är framtagen av:

Västra Götalandsregionen: Peter Ekholm

Region Skåne: Marika Håkander

Region Stockholm: Gabriel Podkanski

Region Sörmland: Annica Hagberg, Johan Ekström

Region Norrbotten: Håkan Lindgren, Daniel Olsson

Region Blekinge: Fredrik Jörgensen

Region Halland: Emil Lund

Region Kalmar: Magnus Klase

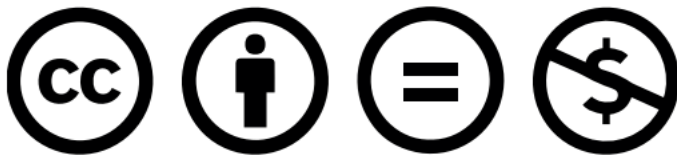
Region Dalarna: Hans Katrin

Region Västmanland: Tony Arkhag

Region Västerbotten: Johan Olsson

Region Jämtland Härjedalen: Stefan Simmeborn

Region Uppsala: Tomi Nylund

Detta dokument är licensierat enligt Creative Commons 4.0 International.

Det betyder att du har rätt att använda och dela dokumentet fritt, under förutsättning att det delas i sin helhet. Du får inte göra några ändringar, inklusive varumärke eller profil, och du får inte använda dokumentet för kommersiella ändamål.

Innehållsförteckning

Versionshantering	1
Del 1. Förutsättningar	1
1. Bakgrund	1
2. Syfte och mål	1
3. Kunskapsmål	2
4. Målgrupp	2
5. Förkunskapskrav	2
Del 2. Innehåll	3
6. Centrala begrepp och definitioner	3
7. Detaljerat innehåll	5
Modul: Vad är brandfarlig vara?	5
Modul: Säker hantering	6
Modul: Om olyckan är framme	7

Versionshantering

Version	Datum	Förändring och kommentarer	Ansvarig
1.5	2025-09-01	Första version	Erik Öhrling
2.0	2025-11-19	Uppdaterad efter feedback och fastställd	Erik Öhrling

Del 1. Förutsättningar

1. Bakgrund

Brandfarliga varor är en naturlig del av vardagen inom regionerna. Handsprit, desinfektionsmedel, gaser och andra kemiska produkter är nödvändiga i det dagliga arbetet, men innebär också risker för brand och explosion. Olyckor kan få allvarliga konsekvenser för både människor, arbetsmiljö och verksamhetens kontinuitet.

För att minska dessa risker ställs krav på att medarbetare har grundläggande kunskaper om vad brandfarlig vara är, hur den ska hanteras vid en incident. Utbildningen är en del i att bygga en säkerhetskultur som stärker både individens och organisationens resiliens.

2. Syfte och mål

Utbildningen ska ge alla medarbetare som hanterar brandfarlig vara en gemensam grundläggande kompetens. Syftet är att öka riskmedvetenheten, stärka det förebyggande arbetet och skapa förmåga.

Genom att förstå vad brandfarliga varor är och vilka risker de innebär, samt att få kunskap om hur de ska förvaras och användas på ett säkert sätt, minskar risken för olyckor och skador. Utbildningen ska också bidra till att varje medarbetare ser sitt eget ansvar och aktivt medverkar i att bygga en ansvarstagande säkerhetskultur på arbetsplatsen.

Målet är att alla deltagare efter utbildningen ska känna sig trygga i hur brandfarliga varor hanteras i deras arbetsvardag, veta hur de ska förebygga risker och kunna agera korrekt vid en incident.

3. Kunskapsmål

1. Förstå vad brandfarlig vara är och vilka risker den innebär

Känna igen olika typer av brandfarliga varor – vätskor, gaser och brandreaktiva ämnen – och förstå begrepp kopplade till hantering av brandfarliga varor. Ha insikt i de risker som är kopplade till dessa produkter och varför de kräver särskild hantering.

2. Tillämpa säkra rutiner i det dagliga arbetet

Veta hur brandfarliga varor hanteras. Förstå principer som små volymer, rätt märkning, invallning vid golvbrunnar, skydd mot statisk elektricitet och förvaring. Kunna relatera dessa principer till de lokala rutiner och ansvarsfördelningar som gäller på arbetsplatsen.

3. Agera korrekt om en incident eller olycka inträffar

Följa arbetsplatsens nödlägesrutiner. Veta hur spill eller läckage begränsas, hur man använder spillkit och rätt skyddsutrustning samt hanterar farligt avfall. Känna till när en situation kan hanteras lokalt och när räddningstjänst måste tillkallas.

4. Förstå vikten av rapportering och ansvar i säkerhetsarbetet kring brandfarlig vara

Ha insikt om att avvikelser och olyckor med brandfarliga varor ska rapporteras och att detta är en central del av det systematiskt brandskyddsarbete, systematiskt arbetsmiljöarbete och miljöarbetet.

4. Målgrupp

Utbildningen vänder sig till medarbetare som hanterar eller arbetar i miljöer där brandfarliga varor förekommer, till exempel inom vård, laboratorier, verkstäder och servicefunktioner. Den ger en gemensam grund för säker hantering och agerande vid incidenter, oavsett yrkesroll eller tidigare erfarenhet.

5. Förkunskapskrav

Inga särskilda förkunskaper krävs. Utbildningen är grundläggande och riktar sig till alla medarbetare som kan komma i kontakt med brandfarliga varor. Deltagarna förväntas dock ta del av lokala rutiner och riktlinjer i sin egen verksamhet som en del av lärandet.

Del 2. Innehåll

6. Centrala begrepp och definitioner

BEGREPP	DEFINITION
Avvikelse	En situation eller händelse där rutiner eller säkerhetskrav inte följs och som kan innebära risk för brand eller annan olycka.
Brandfarlig gas	Gas eller gasblandning som kan antändas vid normal temperatur och tryck. Även sprayburkar omfattas när de innehåller brandfarliga ämnen.
Brandfarlig vara	Samlingsnamn för brandfarliga vätskor, brandfarliga gaser och brandreaktiva varor som kan orsaka eller förstärka brand eller explosion.
Brandfarlig vätska	Vätska med en flampunkt på högst 100 °C, vilket innebär att den kan börja avge brännbara ångor redan vid normal rumstemperatur.
Brandreaktiv vara (oxiderande ämne)	Ämne som reagerar kraftigt och kan förstärka eller orsaka brand, exempelvis väteperoxid.
Flampunkt	Den temperatur då en vätska börjar avge brännbara ångor som kan antändas i luft. Ju lägre flampunkt, desto större brandrisk.
Föreståndare brandfarlig vara	Person i verksamheten med ansvar för att hantering av brandfarliga varor sker enligt gällande regler, tillstånd och rutiner.
Spillkit	Utrustning för att snabbt och säkert ta hand om spill av brandfarliga vätskor och brandreaktiva varor. Ofta bestående av absorptionsmedel, skyddsutrustning och avfallsbehållare.
Statisk elektricitet	Elektrisk laddning som byggs upp på ytor och kan orsaka gnistor som antänder brännbara ångor.
Säkerhetsdatablad (SDB)	Standardiserat dokument som innehåller information om en kemisk produkts egenskaper, risker och hur den ska hanteras på ett säkert sätt.

Tillståndspliktig mängd	Den mängd brandfarlig vara som kräver särskilt tillstånd.
Varningssymboler	Standardiserade symboler som visar en produkts farliga egenskaper, till exempel brandfarlighet, gas under tryck eller oxiderande effekt.

7. Detaljerat innehåll

Modul: Vad är brandfarlig vara?

INNEHÅLL	LÄRMÅL
Definition och kategorier	Kunskap om vad som avses med brandfarlig vara samt förmåga att skilja mellan vätskor, gaser och brandreaktiva ämnen.
Egenskaper och risker	Förståelse för hur egenskaper som flampunkt, trycksatta behållare och särskilt reaktiva ämnen påverkar antändlighet och risknivå.
Märkning och dokumentation	Förmåga att identifiera varningssymboler och använda säkerhetsdatablad som källa till information om brandfarliga varor.
Regelverk och ansvar	Kännedom om gällande regelverk, krav på tillstånd, rollen som föreståndare för brandfarlig vara samt ansvarsfördelningen i verksamheten.
Lokala förutsättningar	Förmåga att relatera kunskap till lokala rutiner, system för kemikalie- och avvikelshantering samt kännedom om ansvariga personer i den egna verksamheten.

Modul: Säker hantering

INNEHÅLL	LÄRMÅL
Varuflöde	Kunskap om hur brandfarliga varor rör sig genom verksamheten, från leverans och lager till användning och avfall, samt förståelse för att riskerna varierar beroende på var i flödet hanteringen sker.
Förvaring	Förståelse för hur brandfarliga varor ska förvaras säkert: små volymer nära användning, i rätt brandcell eller säkerhetsskåp, separerade från ämnen som kan reagera med varandra, med skydd mot spill samt utan onödig öppen hantering.
Risker och scenarier	Förmåga att känna igen risker kopplade till brandfarlig vätska, gas och brandreaktiva ämnen, inklusive scenarier som statisk elektricitet, självantändning och explosiv atmosfär.
Förebyggande arbete	Kunskap om förebyggande åtgärder som egenkontroll, riskidentifieringar, användning av rätt utrustning och skyddssystem samt betydelsen av att följa rutiner.
Avfallshantering	Kännedom om hur tomma förpackningar, delvis använda sprayburkar och spill ska hanteras och förståelse för skillnaden mellan vanligt avfall och farligt avfall.
Lokala rutiner och rapportering	Förståelse för att följa arbetsplatsens rutiner för kontroll och rapportering av avvikelser samt kännedom om rollen för föreståndare och ansvariga personer.

Modul: Om olyckan är framme

INNEHÅLL	LÄRMÅL
Larmrutiner	Förståelse för när och hur räddningstjänst ska larmas samt kännedom om de lokala nödlägesrutinerna.
Spillhantering	Kunskap om hur mindre spill kan hanteras med skyddsutrustning och absorberande material, samt att allt spill ska hanteras enligt gällande rutiner för farligt avfall.
Gasläckage	Förståelse för grundläggande åtgärder vid misstänkt gasläcka, inklusive att vädra, stänga av kranar och larma räddningstjänst.
Släckinsats	Kännedom om att släckutrustning ska vara anpassad efter verksamheten och att ordinarie nödlägesrutiner ska följas.
Rapportering av tillbud och olyckor	Kunskap om att tillbud och olyckor med eller utan personskada ska rapporteras i regionens avvikelssystem och föreståndare brandfarlig vara samt anmälas till Arbetsmiljöverket och räddningstjänsten enligt gällande ansvarsfördelning.